

ÜSTÜN YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN OKUL VE ÖĞRETMENE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI

Üzeyir OGURLU,

Yrd. Doç. DR. Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, uzeyirogurlu@gmail.com

Ercan ÖPENGİN,

Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi.

Emine HIZLI,

Doktora Öğrencisi, Anadolu Üniversitesi.

ÖZ: Bu araştırma, üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya koyma amacına yönelik gerçekleştirilmiştir. Bilim Sanat Merkezine devam eden 103 üstün yetenekli öğrencinin “Okul/Öğretmen ... gibidir, çünkü ...” ifadesine verdikleri cevaplar analiz edilmiştir. Analiz sonucuna göre, üstün yetenekli öğrencilerin okul kavramına ilişkin ürettikleri 48 metaforun 5 farklı kategoride toplandığı görülmüştür. Benzer şekilde öğretmen kavramıyla ilgili üstün yetenekli öğrencilerin ürettikleri 51 metaforun 5 farklı kategoride toplandığı görülmüştür. Öğrencilerin okul metaforları en fazla “huzur veren koruyucu bir ortam” kategorisinde toplanırken; öğretmenlerle ilişkin metaforlar ise “koruyan destekleyen kişi” kategorisinde toplanmakta olduğu görülmüştür. Ki kare testi sonucunda üstün yetenekli kız ve erkek öğrencilerin okul kavramıyla ilgili kavramsal kategorilerinde farklılık görülürken öğretmen kavramıyla ilgili herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Okul türüne göre hem okul hem de öğretmen kavramına yönelik anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Öğrencilerin genellikle olumlu öğretmen ve okul metaforlarına sahip oldukları ve okul ile öğretmen algılarının benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Üstün Yetenekli Öğrenciler, Okul, Öğretmen, Metafor

Metaphorical Perceptions of Gifted Students Related to School and Teacher

ABSTRACT: This research was aimed to reveal the metaphors that gifted students had regarding the concept of schools and teachers. In the study, responses of 103 gifted students, attended Art and Science Center, to ‘School/Teacher is like ... because ...’ were analyzed. The analysis results showed that 48 metaphors regarding school were gathered under 5 different conceptual categories. Similarly, 51 metaphors regarding teacher were also classified 5 different conceptual categories. Most of the metaphors regarded to school were gathered under the “peaceful and protective environment” category; and most of the metaphors about teachers were under the “supportive and protecting person” category. According to Chi-Square analysis, differences were found in conceptual categories related to school for gifted boys and girls, but there were no differences about teacher conceptual categories in terms of gender. No significant difference in school and teacher was observed according to the attended school type. The findings showed that generally the perception of students towards to school and teachers are both positive.

Keywords: Gifted Students, School, Teacher, Metaphors

I20 General

1.GİRİŞ

Okul, insanları sosyal hayattaki çeşitli rollere hazırlayan bir kurum olarak kabul edilir. Okul, toplum ve birey açısından önemli bir sosyal sistemdir. Taymaz (2009)’a göre okul, eğitim sisteminin en önemli unsurudur. Okula gitmek eğitim açısından güçlü bir kazanımdır (Demir, 2007). Okulda, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilebilmesi öğrencinin, öğretmenin ve okulun özellikleri gibi birçok faktöre bağlıdır. Bu faktörlerden birisi de öğrencilerin okul yaşamına dair algıdır. Özdemir ve Kalaycı (2013), öğrencilerin okula yönelik algı ve tutumlarının ortaya çıkarılmasında metaforların önemli bir araç olduğunu belirtmektedirler. Yob (2003) metaforu, kişinin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada kullanabileceği güçlü bir zihinsel araç olarak tanımlamaktadır. Metaforlar, bireyin geçmiş tecrübeleri yanında şimdiki düşüncelerini ve geleceğe ilişkin beklentilerini de yansıtır (Levine, 2005). Bunlarla birlikte metaforlar pratik bir veri toplama yöntemi olarak da kabul edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Alan yazında okul algısına yönelik öğrenme, öğretme, öğretmen, öğrenci, yönetici, müfettiş, okul gibi kavramlara ilişkin metaforların incelendiği görülmektedir (Balcı, 1999; Cerit, 2008; Çuhadar & Sarı, 2007; Dönmez, 2008; Nalçacı & Bektaş, 2012; Ocak &

Gündüz, 2006; Özdemir, 2012; Özdemir & Kalaycı, 2013; Saban, 2004; Saban, Koçbeker & Saban, 2007; Taşdemir & Taşdemir, 2011; Toker-Gökçe & Bülbül, 2014 gibi). Örneğin, Balcı (1999) öğrencilerin okul ile ilgili metaforları arasında bakım, bilgi aktarımı, gençlerin yetiştirilmeleri olduğunu ortaya koymuştur. Çuhadar ve Sarı (2007) ise, öğrencilerin okul için geleceğimiz, bilgi yuvası, aydınlığa açılan kapı, sınav merkezli, öğrencilere güvenilmeyen bir yer, yasaklardan ibaret bir yer ve adaletin olmadığı bir yer gibi metaforlara sahip olduğunu belirtmişlerdir. Başka çalışmalarda ise öğrencilerin okul metaforları baskı yeri, koruma-geliştirme yeri ve yuva olmak üzere üç farklı kategoride ele alınmıştır (Özdemir, 2012; Özdemir & Kalaycı, 2013). Öğrencilerin öğretmenlerle ilgili metaforlarına bakıldığında Cerit (2008), öğrencilerin öğretmeni, bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, ebeveyn, arkadaş, rehber ve çevresini aydınlatan kişi metaforları ile tanımladığını ortaya çıkarmıştır. Inbar (1996) ise öğrencilerin okulu fabrikaya, cezaevine, bahçeye, aileye, takıma, organizmaya, arı kovanına, hayvanat bahçesine benzettiğini ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin okul ve öğretmenlerle ilgili olumlu metaforların yanında olumsuz metaforlara da sahip olduğu görülmektedir.

Üstün yetenekli öğrenciler; zekâ, yaratıcılık, sanat kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşitlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği uzmanlar tarafından belirlenen ve bu alanlarda özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerdir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2007). VanTassel-Baska ve Stambaugh (2006) üstün yetenekli öğrencileri diğer akranlarından ayıran en önemli farklılıklar olarak, daha hızlı öğrenme kapasitesini (Colangelo, Assouline & Gross, 2004), problemleri daha rahat ve hızlı bulup çözüme kapasitesini (Sternberg, 1985), soyut düşünceleri ustalıklı kullanabilme ve daha kolay bağlantı yapma kabiliyetini (Gallagher & Gallagher, 1994) aktarmıştır. Bu farklılıklar üstün yetenekli öğrencilerin okul algısını da etkileyebilir. Çünkü geleneksel okul sistemi bütün öğrencilere aynı süre içerisinde tek tip eğitim vermeyi hedeflemektedir (Levent, 2011). Geleneksel okul sisteminde üstün yetenekli çocuklar sıkılmakta ve akranlarına göre daha karmaşık ve çeşitli materyallere ihtiyaç duymaktadırlar (Clark, 2008; Maker & Nielson, 1995; Van Tassel-Baska & Olszewski-Kubilius, 1989). Bazı araştırmacılar, üstün yetenekli öğrencilerin, üstün olmayan akranlarına göre derslerde daha fazla sıkıldıklarını belirtmiştir (Kunkel, Chapa, Patterson, & Walling, 1992; Larson & Richards, 1991; Plucker & McIntire, 1996; Plucker v.d., 2004; Sisk, 1988). Ayrıca araştırmalar üstün yetenekli çocukların okullarda zorlanmadıklarını ortaya koymuştur (Feldhusen & Kroll, 1991; Gallagher, Harradine, & Coleman, 1997). Üstün yetenekli öğrencilerin okulda sıkılmaları ve uygun düzeyde zorlanmamaları okul algılarını etkileyebilir. Bununla birlikte Feldhusen ve Kroll (1991), üstün yetenekli öğrencilerin okulda sıkılmasına karşın akranlarına göre okulu daha çok sevdiklerini bulmuştur. Karnes ve Whorton (1988), üstün yetenekli öğrencilerin okula karşı tutumlarını incelemiş ve bu öğrencilerin kendi performanslarına ve deneyimlerine karşı olumlu bir tutuma sahip olduklarını bulmuştur. Akademik olarak başarılı öğrencilerin diğer öğrencilere göre okula karşı daha olumlu bir algıya sahip olduğunu ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur (Eder, 1989; Roznowski, Reith & Hong, 2000). Buna karşın, özellikle üstün yetenekli düşük başarı gösteren öğrencilerin okul algılarının olumsuz olduğu ortaya konmuştur (McCall, Evahn, & Krarzer, 1992; Rimm, 1995). Ülkemizde yakında zamanda Kaya, Erdoğan ve Çağlayan (2014) tarafından yapılan çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin algıladıkları okul yaşam kaliteleri diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin okul algılarının farklı olması, farklı metaforlara sahip olabileceklerini akla getirmektedir.

Öğretmenler de üstün yetenekli öğrencilerin akademik yaşamları ve okul algılarında belirleyici olabilmektedir. Clark'a (2008) göre öğretmenler, öğrenme üzerinde en önemli etkiye sahip kişilerdir. Üstün yetenekliler öğretmenleriyle olan etkileşimden akranlarına göre daha fazla etkilenmektedirler (Croft, 2003). Yeni öğretmenler genelde üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerinin farkında olmalarına rağmen, bu öğrenciler için uygun öğretimi nasıl gerçekleştirecekleri konusunda yeterli bilgiye sahip değildiler (Tomlinson vd., 1994). Araştırmalar, üstün yetenekli öğrencilerin akademik ihtiyaçlarının genel eğitim öğretmenleri tarafından karşılanmadığını ortaya koymuştur (Archambault vd.,1993, Westberg, Archambault, Dobyns & Salvin, 1993). Öğretmenlerin üstün yeteneklilere karşı tutumuyla ilgili farklı sonuçlar ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin Megay-Nespoli, (2001) öğretmenlerin olumlu bir tutuma sahip olduğunu bulurken bazı araştırmalar da öğretmenler arasında üstün yeteneklilere karşı olumsuz bir tutum olduğu ortaya çıkmıştır (Collins, 2001; Cramond & Martin, 1987 gibi). Öğretmenlerin bilgisi, tutumları ve yaklaşımı üstün yetenekli öğrencilerin öğretmen algısını ve dolayısıyla öğretmenlerle ilgili sahip oldukları metaforları da etkileyebilir. Ülkemizde metaforlar kullanılarak üstün yeteneklilerle ilgili bazı çalışmalar yapılmıştır. Örneğin, Kunt ve Tortop (2013) yapmış oldukları çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin kendi okulları dışında devam ettikleri Bilim Sanat Merkezleri (BİLSEM) ile ilgili metaforik algılarını araştırmışlardır. Araştırmada üstün yetenekli öğrencilerin BİLSEM ile ilgili metaforların olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Yine Mertol, Dođdu ve Yılar (2013) ise üstün yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler algısını metaforlar yoluyla incelerken

Arıkan ve Ünal (2015) ise matematik ile ilgili metaforları incelemiştir. Fakat literatürde üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmen algısı ile ilgili metaforik bir çalışma bulunmamaktadır.

En önemli algı araçlarından biri olarak metaforları araştırmak, eğitimle ilgili inanç ve varsayımlarının altında yatanları ortaya çıkarmak için önemlidir (Ben-Peretz, Mendelson, & Kron, 2003). Üstün yetenekliliklerin okul ve öğretmenlerle ilgili metaforlarının bilinmesi öğrenme ortamına karşı algılarını ortaya çıkarması bakımından önemlidir. Ayrıca birçok araştırmacıya göre üstün yetenekli öğrencilerin düşük başarı yaşamasının sebeplerinden biri bu çocukların ihtiyaçlarının karşılanmadığı okul ortamlarıdır (Baker vd., 1998; Benbow & Stanley, 1996; Betts, Zau, & Rice, 2003; Colangelo, Assouline, & Gross, 2004; Kanevsky & Keighley, 2003). Bundan dolayı üstün yetenekli çocukların zamanlarının büyük bir bölümünü geçirdikleri okul ortamında gerekli önlemlerin alınması adına okul ve öğretmen metaforlarının araştırılması önem arz etmektedir. Bu metaforların neler olduğunun bilinmesi onların potansiyellerini geliştirme alanlarına yönelik alınacak önlemlerle ilgili önemli bilgiler verecektir. Ayrıca üstün yetenekli öğrencilerin cinsiyetlerine göre farklılığa bakılması bu öğrencilerin okul ve öğretmen algılarına yönelik yapılacak rehberlik hizmetlerine katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte devlet okulu ve özel okula devam eden üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmen algısının incelenmesi okula sağlanacak imkanların değerlendirilmesi adına önem arz etmektedir. Bundan dolayı bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?
3. Kavramsal kategoriler cinsiyete ve okul türüne göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmada, üstün yetenekli olan öğrencilerin okul ve öğretmene ilişkin metaforlarını belirleyebilmek için nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu biliminde, farkında olunan fakat tam olarak da kavranamayan olguların ayrıntılı ve derinlemesine anlaşılmasına odaklanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Gerekli veriler araştırmanın odaklandığı olguyu tecrübe eden ve bu olguyu yansıtabilecek bireyler ya da gruplardan toplanır (Büyüköztürk vd., 2012).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada çalışma grubu elverişli örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmaya büyükşehirde bulunan Bilim Sanat Merkezine devam eden 103 üstün yetenekli öğrenci katılmıştır. Bilim Sanat Merkezleri, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ve bakanlık tarafından tanımlanan üstün yetenekli öğrencilerin eğitim sürecinde normal okul süresinin dışında ek olarak gittikleri bir kurumdur. Üstün yetenekli öğrencilerin 48'i kız; 55'i ise erkektir. Üstün yetenekli öğrencilerin devam ettiği sınıf düzeylerine bakıldığında 21 öğrenci beşinci sınıfa; 33 öğrenci altıncı sınıfa, 31 öğrenci yedinci sınıfa ve 18 öğrenci ise sekizinci sınıfa devam etmektedir. Okul türü olarak 49 üstün yetenekli öğrenci devlet okuluna devam ederken 54 öğrenci ise özel okula devam etmektedir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmen kavramına ilişkin metaforlarını ortaya çıkarmak için 'Okul benzer, çünkü' ile 'Öğretmen..... benzer, çünkü' cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Yarı yapılandırılmış olarak verilen bu türlü ifadeler metafor araştırmalarında veri toplama aracı olarak sıkça kullanılmıştır (Saban, 2004, 2008, 2009; Inbar, 1996 gibi). Öğrencilere yukarıdaki ifadenin yazılı olduğu boş bir form verilmiş ve onlardan sadece tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak düşüncelerini dile getirmeleri istenmiştir. Kullandıkları metaforu "çünkü" ifadesiyle mantıklı bir şekilde açıklamaları istenmiştir. Araştırmacılar tarafından öğrencilere araştırma konusu, içeriği ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra öğrencilere düşünmeleri için 10 dakika süre tanınmış ve daha sonra araştırma formları toplanmıştır.

2.4. Verilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Bu araştırmada verilerin değerlendirilmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizinde, benzer veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmekte ve bunlar anlaşılır biçimde organize edilerek yorumlanmaktadır (Büyüköztürk, vd., 2012). Verilerin analizi gerçekleştirilirken Saban'dan (2008) faydalanılmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmen kavramlarına yönelik geliştirdikleri metaforların analizi ve yorumlanması üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar şunlardır: (1) örnek metafor imgesi derleme aşaması, (2) kavramsal kategori geliştirme aşaması, (3) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması.

Örnek metafor imgesi derleme aşaması: Bu aşamada öncelikle katılımcılar tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcıların ifadelerinde, metaforların belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediğine bakılmıştır. Her katılımcının yazdığı metaforlar kodlanmıştır (örneğin, bilgi, anne, vb.). Bazı katılımcılar, örneğin, bir metafor imgesini sunmak yerine, genel olarak, okul ve öğretmenlere ilişkin kişisel düşüncelerini paylaşmıştır. Yine, bazı katılımcılar belli bir metafor imgesini dile getirdiği halde, o metafora yönelik geçerli bir açıklama yapmamıştır. Bunlara benzer durumda olan veriler, araştırmacılar tarafından geçersiz kabul edilmiştir. Geçersiz veri olarak değerlendirilen okul kavramına ilişkin 6 adet, öğretmen kavramına ilişkin 5 adet kâğıt elenerek araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Katılımcıların geçersiz değerlendirilen kâğıtlarının ayıklanmasından sonra, okul kavramına ilişkin 48, öğretmen kavramına ilişkin 51 olmak üzere toplam 99 adet geçerli metafor elde edilmiştir. Daha sonra okul ve öğretmen kavramları için ayrı ayrı olmak üzere bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya göre dizilmiş ve her metaforu temsil eden katılımcı kompozisyonlarından birer “örnek metafor ifadesi” seçilmiştir. Böylece, metaforların her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan katılımcı metafor imgelerinin derlenmesiyle birlikte bir “örnek metafor listesi” oluşturulmuştur. Son olarak, bir metafor imgesini kimin ürettiğine ilişkin kişisel bilgiler, söz konusu metafor ifadesinin hemen ardında yer alan parantez içinde kodlanmıştır. Metaforun kime ait olduğunu belirtmek için, metaforun kaçınıcı katılımcı tarafından ifade edildiğini gösteren sayı, katılımcının cinsiyetini belirtmek için E (erkek) ve K (kadın) harfleri, katılımcının sınıf düzeyini belirtmek için sınıfını gösteren 5, 6, 7 ve 8 rakamlarından biri ve katılımcının devam ettiği okul türünü belirtmek için D (devlet) ve Ö (özel) harfleri kullanılmıştır.

Kategori geliştirme aşaması: Bu aşamada, temel olarak katılımcılar tarafından üretilen metaforlar, okul ve öğretmen kavramlarına ilişkin sahip oldukları ortak özellikler bakımından ayrı ayrı incelenmiştir. Bu işlem, bir önceki aşamada oluşturulan “örnek metafor listesi” dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar tarafından okul ve öğretmen kavramlarına yönelik üretilen her metaforla ilgili kavrama ilişkin sahip olduğu bakış açısına göre belli bir kategori ile ilişkilendirilerek, ilk etapta araştırmacılar tarafından okul kavramı için 11 ve öğretmen kavramı için 8 adet farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Daha sonra benzer kategoriler birleştirilerek her iki kavram için beşer adet kavramsal kategori belirlenmiştir. Bu kategoriler okul kavramı için; *baskıcı şekillendirici bir ortam, bilgilendirici öğretici bir ortam, gelişim dönüştürücü olduğu sosyal bir ortam, huzur veren koruyucu bir ortam ve paradoksal bir ortam* şeklindedir. Öğretmen kavramı için ise; *baskı yapan emreden kişi, bilgi hazinesi, bin bir çeşit, eğitimin temel kaynağı ve seven koruyan destekleyen kişi* şeklindedir.

Geçerlilik ve güvenilirliği sağlama aşaması: Yıldırım ve Şimşek (2013), elde edilen verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliliğin önemli ölçütleri arasında olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmada, araştırma sonuçlarının geçerliliğini sağlamak amacıyla iki önemli işlem gerçekleştirilmiştir. Bunlardan birincisi, veri analiz sürecinin özellikle kategori oluşturma aşamalarının detaylı bir şekilde açıklanmasıdır. İkincisi ise araştırmada elde edilen 99 metaforun her biri için, onu en iyi temsil ettiği varsayılan bir örnek metafor imgesinin derlenmesi ve bu metafor imgelerinin çoğuna bulgular kısmında bahsedilmesidir.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, araştırmada ulaşılan 10 kavramsal kategori altında verilen metafor imgelerinin eşleştirildiği kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini teyit etmek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur (Miles & Huberman, 1994). Bu aşamada, katılımcılar tarafından üretilen okul kavramına yönelik 48 ve öğretmen kavramına yönelik 51 metafordan oluşan iki ayrı liste oluşturulmuş. Aynı zamanda okul ve öğretmen kavramlarına yönelik beşer kategoriye içeren listeler de belirlenmiştir. Daha sonra Anadolu Üniversitesi'nde görev yapan bir alan uzmanına bu listeler verilmiş ve metaforlar ile kavramsal kategorileri eşleştirmesi istenmiştir. Uzmanın yaptığı eşleştirmeler araştırmacıların kendi eşleştirmeleri ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) formülü (Güvenirlilik = görüş birliği / görüş birliği + görüş ayrılığı X 100) kullanılarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamada güvenirlilik için uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlar arzu edilen düzeydir. Güvenirlilik çalışması kapsamında görüşüne başvurulmuş uzman okul kavramı için 4

metaforu (“dershane”, “kalem”, “otel” ve “hayat” metaforlarını) araştırmacılardan farklı bir kategoriyle ilişkilendirmiştir. Bu durumda, okul kavramı için güvenilirlik = $44 / 44 + 4 \times 100 = \%92$ olarak hesaplanmıştır. Öğretmen kavramı için ise uzman 3 metaforu (“melek”, “çiftçi” ve “anti virüs programı” metaforlarını) araştırmacılardan farklı bir kategoriyle ilişkilendirmiştir. Bu durumda, öğretmen kavramı için güvenilirlik = $48 / 48 + 3 \times 100 = \%94$ olarak hesaplanmıştır. Bu araştırmada gerçekleştirilen güvenilirlik çalışmasında toplamda %93 oranında bir uzlaşma sağlanmıştır.

Bu işlemde sonra metafor ve kavramsal kategorileri temsil eden katılımcı sayıları (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmıştır. Son olarak üstün yetenekli öğrencilerin okula ve öğretmenlere yönelik ürettiği metaforların oluşturduğu kavramsal kategorilerin, öğrencilerin cinsiyetleri ve devam ettikleri okul türleri (devlet-özel) bağlamında farklılık gösterip göstermediğini sınamak için ki-kare testi uygulanmıştır ve sonuçlar analiz edilerek yorumlanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, üstün zekâlı öğrencilerin okul ve öğretmenlere ilişkin ürettikleri metaforlar tablolar halinde sunulmuştur. Öncelikle her iki kavrama dair üretilen metaforlar, ayrı kavramsal kategoriler altında sınıflandırılmıştır. Daha sonra oluşturulan bu kavramsal kategorilerden örnek metaforlar verilmiştir. Son olarak bu metaforlara ilişkin geliştirilen kavramsal kategoriler cinsiyet ve okul türü bağlamında incelenmiştir. Önce okulla ilgili bulgular daha sonra da öğretmenlerle ilgili bulgular ele alınmıştır.

3.1.Okula İlişkin Metaforlar

Bu çalışmada okula ilişkin toplamda 103 katılımcıdan görüş alınmış ancak 6 katılımcının görüşleri geçersiz sayılmıştır. Kalan 97 katılımcı tarafından geçerli 48 metafor üretilmiştir. Katılımcılar tarafından okula ilişkin üretilen metaforlar ve bunların yer aldığı kategoriler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1.

Okula İlişkin Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f	%	Kategorilere Dâhil Edilen Metaforlar	f	%
Huzur veren koruyucu bir ortam	28	28,9	Ev(17), yuva (6), aile(1), akraba(1), apartman(1), huzur kaynağı (1), tirexe (1)	7	14,5
Baskıcı, şekillendirici bir ortam	23	23,7	Hapishane(8), kışla(3), labirent(2), vücut(2), akıl hastanesi(1), cahil(1), cehennem(1), çamaşır makinesi(1), işkence (1), kafes(1), komünist ülke(1), yetimhane(1)	12	25
Bilgilendirici, öğretici bir ortam	20	20,6	Kütüphane (5), bilgi yuvası(4), disk(2), kitap(2), ansiklopedi(2), beyin doldurma merkezi(1) bilgi(1), dershane(1), hard lamba(1), temel (1)	10	20,8
Gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam	14	14,4	Ağaç(2), bahçe(2), hayat(2), karınca yuvası(2), kovan(2), galaksi(1), otel(1), saksı(1), sosyal kurum(1)	9	18,7
Paradoksal bir ortam	12	12,4	Yemek(3), brokoli(1), ev ödevi(1), gece gündüz(1), kalem(1), karnabahar(1), mahmurluk(1), mahzen(1), mantar(1), uyku (1),	10	20,8

Not: Metaforların yanındaki parantez içindeki rakamlar metaforların sayısını belirtmektedir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi üstün yetenekli öğrenciler tarafından üretilen 48 metafor 5 kategori altında toplanmıştır. Okula ilişkin metaforların çoğunluğu tek bir katılımcı tarafından üretilmiştir. Ev metaforu 17 farklı katılımcı tarafından üretilerek, en fazla üretilen metafor olmuştur. Yine benzer anlama gelebilecek yuva metaforu da 6 katılımcı tarafından üretilmiştir. Olumsuz bir metafor olan hapishane ise 8 farklı katılımcı tarafından belirtilmiştir. Kütüphane metaforu 5, bilgi yuvası 4, yemek ve kışla 3, labirent, vücut,

ansiklopedi, hard disk, kitap, ağaç, bahçe, hayat, karınca yuvası ve kovan ise 2 kez üretilmişlerdir. Geriye kalan metaforlar ise birer kez üretilmiştir.

Metaforların kavramsal kategorilere dağılımına bakıldığında, en fazla %28,9 ile “huzur veren koruyucu bir ortam”da toplandığı görülmektedir. Geri kalan 4 kategori ise sırasıyla “baskıcı, şekillendirici bir ortam” (%23,7), “bilgilendirici, öğretici bir ortam” (%20,6), “gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam” (%14,4) ve “paradoksal bir ortam” (%12,4) kategorileridir. Üretilen metafor sayısı bağlamında bakıldığında en fazla metafor 12 sayı ile “baskıcı, şekillendirici bir ortam” kategorisinde yer almaktadır. “Bilgilendirici, öğretici bir ortam” ve “paradoksal bir ortam” kategorilerinde 10’ar metafor bulunurken, “gelişim dönüşümün olduğu sosyal bir ortam” kategorisinde 9 ve “huzur veren koruyucu bir ortam” kategorisinde ise 7 metafor bulunmaktadır.

Kategori 1: Huzur veren koruyucu bir ortam: Bu kategoride yer alan metaforlar genel olarak okulu olumlu, güzel bir ortam olarak göstermektedir. Katılımcılar okulu ev, yuva gibi kavramlarla eşleştirerek, okulun sıcak, huzur veren ve güvende hissedilen bir ortam olduğunu vurgulamaktadır. Tablo 1’e göre, bu kategori 28 katılımcı (%28,9) ve 7 metafor (%14,5) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *ev* ($f=17$), *yuva* ($f=6$), *aile* ($f=1$), *akraba* ($f=1$), *apartman* ($f=1$), *huzur kaynağı* ($f=1$), *tirexe* ($f=1$). Aşağıda bu kategoriye temsil ettiği düşünülen katılımcı ifadeleri örnek olarak verilmiştir.

“Okul eğitim evi gibidir, çünkü orada oyun oynarız, arkadaş buluruz, eğitim görürüz.” (34,K,5,D)

“Okul aile gibidir, çünkü herkesin birbirine saygısı var.” (88,K,8,Ö)

“Okul yakınlarımız gibidir, çünkü bizi korur, içine kötü söz vb. girmez.” (92,E,7,Ö)

“Okul bir huzur kaynağı gibidir, çünkü evimizden sonra bizi eğiten yerdir.” (28,K,6,D)

“Okul tirexe gibidir, çünkü dışardan gelen darbelere dayanıklıdır.” (31,E,5,D)

“Okul yuвам gibidir, çünkü orada mutluyum.” (6,K,5,D)

Kategori 2: Baskıcı, şekillendirici bir ortam: Bu kategoride genel olarak okulu olumsuz yansıtan metaforlar yer almaktadır. Katılımcılar tarafından okulun baskıcı, bireylerin farklılıklarını yok etmeye çalışan ve sıkıcı bir yer olduğu belirtilmektedir. Tablo 1’e göre, bu kategori 23 katılımcı (%23,7) ve 12 metafor (%25) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *hapishane* ($f=8$), *kışla* ($f=3$), *labirent* ($f=2$), *vücut* ($f=2$), *akıl hastanesi* ($f=1$), *cahil* ($f=1$), *cehennem* ($f=1$), *çamaşır makinası* ($f=1$), *işkence* ($f=1$), *kafes* ($f=1$), *komünist ülke* ($f=1$), *yetimhane* ($f=1$). Aşağıda bu kategoriye temsil ettiği düşünülen metafor örnekleri verilmiştir.

“Okul cehennem gibidir, çünkü çok sıkıcıdır.” (57,E,7,Ö)

“Okul çamaşır makinesi gibidir, çünkü hepimizi sıkar.” (38,K,8,D)

“Okul bilgisiz bir insan gibidir, çünkü öğrettiklerinin kesinlikle doğru olduğunu ifade eder.” (26,K,8,D)

“Okul komünist bir ülke gibidir, çünkü farklı görüşleri silmeye çalışır.” (55,E,7,Ö)

“Okul hapishane gibidir, çünkü öğrenciler zorla tutuluyor.” (67,K,8,Ö)

“Okul tavuk kafesi gibidir, çünkü mahkum tutup test çözdürüyorlar.” (29,E,6,D)

“Okul karakol gibidir, çünkü davranışlarımızdan yargılanıyoruz.” (33,K,7,D)

Kategori 3: Bilgilendirici, öğretici bir ortam: Bu kategoride yer alan metaforlar, okulun işlevi olarak bilgi vermesini ve bireyleri eğitmesini ön plana çıkarmaktadır. Katılımcılar ürettikleri metaforlarla, okulun bir aydınlanma yeri, bilginin alındığı temel kaynak olduğunu vurgulamaktadır. Bu kategori 20 katılımcı (%20,6) ve 10 metafor (%20,8) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki

metafor imgeleri şunlardır: *kütüphane* ($f=5$), *bilgi yuvası* ($f=4$), *ansiklopedi* ($f=2$), *hard disk* ($f=2$), *kitap* ($f=2$), *beyin doldurma merkezi* ($f=1$), *bilgi* ($f=1$), *dershane* ($f=1$), *lamba* ($f=1$), *temel* ($f=1$). Aşağıda bu kategoriye giren ifadelerden örnekler verilmiştir.

“Okul ansiklopedi gibidir, çünkü çok şey öğretir.” (1,E,6,D)

“Okul beyin doldurma merkezi gibidir, çünkü bir şeyler öğreniyoruz.” (93,E,7,Ö)

“Okul öğrenilmiş bir bilgi gibidir, çünkü oraya gittikçe yeni şeyler öğrenirsin.” (73,K,7,Ö)

“Okul hard diske benzer, çünkü yeni bilgileri beynimize kaydetmemizi sağlar.” (43,E,6,D)

“Okul kütüphane gibidir, çünkü bize bilgi dağıtır.” (75,E,5,Ö)

“Okul kitaba benzer, çünkü her sayfasında farklı bilgiler sunar.” (37,K,7,D)

“Okul lambaya benzer, çünkü okula gidersek aydınlanırız.” (16,K,5,D)

Kategori 4: Gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam: Bu kategoride katılımcılar, okulun dönüştürücü ve gelişimi destekleyen yönünü vurgulamaktadırlar. Okul, bireylerin büyüdüğü, geliştiği ve farklılaştığı sosyal bir ortam olarak gösterilmektedir. Tablo 1'e göre, bu kategori 14 katılımcı (%14,4) ve 9 metafor (%18,7) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *ağaç* ($f=2$), *bahçe* ($f=2$), *hayat* ($f=2$), *karınca yuvası* ($f=2$), *kovan* ($f=2$), *galaksi* ($f=1$), *otel* ($f=1$), *saksı* ($f=1$), *sosyal kurum* ($f=1$). Aşağıda örnek katılımcı ifadeleri bulunmaktadır.

“Okul ağaca benzer, çünkü okula başladığımızda bir tohumuz bitirince meyve veren bir ağaç.” (65,K,7,Ö)

“Okul oyun bahçesi gibidir, çünkü bilgileri eğlenerek öğreniriz.” (8,K,8,D)

“Okul bir galaksi gibidir, çünkü bilgiler tükenmez farklılaşır, değişir.” (49,K,6,Ö)

“Okul hayat gibidir, çünkü öğrenciler yaşam mücadelesi verir.” (11,E,5,D)

“Okul otel gibidir, çünkü her taraf konuşman gereken insanlarla dolu.” (24,K,6,D)

“Okul saksı gibidir, çünkü öğrenciler gelir yapraklar oluşur, mezun olunca yapraklar kurur.” (66,K,6,Ö)

Kategori 5: Paradoksal bir ortam: Bu kategoride yer alan metaforlar daha çok okulun hem olumlu hem de olumsuz taraflarını aynı anda temsil eden imgelerden oluşmaktadır. Katılımcılar, kullandıkları metaforlar ile okulun bir tarafta sevilen, yararlı yönlerini öte taraftan da pek seilmeyen, sıkıcı yönlerini tek bir imge ile vurgulamaktadırlar. Bu kategori 12 katılımcı (%12,4) ve 10 metafor (%20,8) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *yemek* ($f=3$), *brokoli* ($f=1$), *ev ödevi* ($f=1$), *gece gündüz* ($f=1$), *kalem* ($f=1$), *karnabahar* ($f=1$), *mahmur* ($f=1$), *mahzen* ($f=1$), *mantar* ($f=1$), *uyku* ($f=1$). Aşağıda bu kategoriye temsil ettiği düşünülen katılımcı ifadeleri örnek olarak verilmiştir.

“Okul brokoliye benzer, çünkü zevksiz ama faydalıdır.” (79,K,6,Ö)

“Okul karnabahar gibidir, çünkü gitmek zorundasındır ama sevmezsin.” (68,K,7,Ö)

“Okul sabah kalktığım halim gibidir, çünkü hem sinir bozucudur hem mutluluk verir.” (41,K,6,D)

“Okul mantar gibidir, çünkü faydalı ama sıkıcıdır.” (30,E,6,D)

“Okul uykuya benzer, çünkü tatillerde özlersin normalde nefret edersin.” (2,K,6,D)

“Okul sebze yemeği gibidir, çünkü sevmiyorsun fakat sağlığın için yiyorsun.” (47,K,8,D)

3.2. Okula İlişkin Kavramsal Kategorilerin Cinsiyet ve Okul Türü Bağlamında Karşılaştırılması

Cinsiyete göre farklılıklar: Katılımcıların okula ilişkin ürettikleri metaforları kapsayan kavramsal kategorilerin, katılımcıların cinsiyetleri ile ilişkisine dair yapılan ki- kare testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

Okula İlişkin Kavramsal Kategorilerin Öğrencilerin Cinsiyetleri Bakımından Karşılaştırılması

Kavramsal kategori	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Huzur veren koruyucu bir ortam	13	27,7	15	30,0
Baskıcı şekillendirici bir ortam	7	14,9	16	32,0
Bilgilendirici öğretici bir ortam	8	17,0	12	24,0
Gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam	10	21,3	4	8,0
Paradoksal ortam	9	19,1	3	6,0

$$\chi^2 = 9,953, df=4, p =.041, p < .05$$

Tablo 2’ ye göre, kız ve erkek öğrencilerin okul kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler birbirlerinden anlamlı şekilde farklılık göstermektedir ($\chi^2 = 9,953, df=4, p < .05$). Tablo 2 incelendiğinde, kız öğrencilerin “Gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam” (%21,3) ve “Paradoksal ortam” (%19,1) kategorilerinde erkek öğrencilerden daha fazla metafor ürettikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin ise “Baskıcı şekillendirici bir ortam” (%32), “Bilgilendirici öğretici bir ortam” (%24) ve “Huzur veren koruyucu bir ortam” (%30) kategorilerinde kızlardan daha fazla metafor ürettikleri görülmektedir.

Öğrencilerin Devam Ettikleri Okul Türüne Göre Farklılıklar: Katılımcıların okula ilişkin ürettikleri metaforları kapsayan kavramsal kategorilerin, katılımcıların devam ettikleri devlet-özel okul türü ile ilişkisine dair yapılan ki- kare testi sonuçları Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3.

Okula İlişkin Kavramsal Kategorilerin Öğrencilerin Okulları Bakımından Karşılaştırılması

Kavramsal kategori	Devlet		Özel	
	f	%	f	%
Huzur veren koruyucu bir ortam	15	31,2	13	26,5
Baskıcı şekillendirici bir ortam	12	25,0	11	22,4
Bilgilendirici öğretici bir ortam	10	20,8	10	20,4
Gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam	5	10,4	9	18,4
Paradoksal ortam	6	12,5	6	12,2

$$\chi^2 = 1,319, df=4, p =.858, p > .05$$

Tablo 3' e göre, devlet ve özel okula devam eden katılımcıların okul kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler birbirlerinden anlamlı şekilde farklılık göstermemektedir ($\chi^2 = 1,319$, $df=4$, $p > .05$).

3.3. Öğretmene İlişkin Metaforlar

Bu çalışmada öğretmene ilişkin toplamda 103 katılımcıdan görüş alınmış ancak 5 katılımcının görüşleri geçersiz sayılmıştır. Kalan 98 katılımcı tarafından geçerli 51 metafor üretilmiştir. Katılımcılar tarafından öğretmene ilişkin üretilen metaforlar ve bunların yer aldığı kategoriler tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi üstün yetenekli öğrenciler tarafından üretilen 51 metafor 5 kategori altında toplanmıştır. Öğretmene ilişkin üretilen metaforlar okula ilişkin üretilenlere benzer şekilde çoğunluğu tekil bir katılımcı tarafından üretilmiştir. En fazla üretilen metafor 15 katılımcı tarafından üretilen “anne-baba” metaforudur. Öğretmen 8 katılımcı tarafından kitaba benzetilmiştir. Olumsuz bir metafor olan gardiyan ise 5 farklı katılımcı tarafından belirtilmiştir. Anne metaforu 4 kez, arkadaş, melek, çiçek, kraliçe arı ve su 3 kez, kalem, mum, ödev veren, patron, polis, komutan, örümcek, ışık ve bilgisayar metaforları 2 kez üretilmiştir. Geriye kalan metaforlar ise birer katılımcı tarafından üretilmişlerdir.

Tablo 5.

Öğretmene İlişkin Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategoriler	f	%	Kategorilere Dâhil Edilen Metaforlar	f	%
Seven, koruyan destekleyen kişi	35	35,7	Anne baba(15), anne(4), arkadaş(3), melek(3), çiçek(3), aslan(1), bahçıvan(1), beyin cerrahı(1), böbrek(1), çiftçi(1), lider(1), yaşam koçu(1)	12	23,5
Baskı yapan emreden kişi	23	23,5	Gardiyan(5), kraliçe arı(3), ödev veren(2), patron(2), polis(2), komutan(2), anti virüs programı(1), cadı(1), canavar(1), işkenceci(1), Rus oligarşisi(1), robot(1), zalim(1)	13	25,5
Bilgi hazinesi	19	19,4	Kitap(8), örümcek (2), ışık(2), ansiklopedi(1), bardak(1), bilgi kaynağı(1), ders veren(1), iyi insan(1), ipucu(1), yazı(1)	10	19,6
Eğitimin temel kaynağı	11	11,2	Su(3), kalem(2), mum(2), anakart(1), kolon(1), nehir(1), organ(1)	7	13,7
Bin bir çeşit	10	10,2	Bilgisayar(2), bitki(1), değişken(1), deniz kabuğu(1), hava(1), denklem(1), gezegen(1), havuç(1), resim defteri(1)	9	17,6

Not: Rakamlar, kategorilerdeki katılımcıların ve metaforların sayısını (f) ve yüzdesini (%) belirtmektedir.

Metaforların kavramsal kategorilere dağılımına bakıldığında, en fazla 35 katılımcının katkısı ile “seven, koruyan destekleyen kişi” kategorisinde toplandığı görülmektedir. Geri kalan 4 kategori ise sırasıyla 23 katılımcı ile “baskı yapan emreden kişi”, 19 katılımcı ile “bilgi hazinesi”, 11 katılımcı ile “eğitimin temel kaynağı” ve 10 katılımcı ile “bin bir çeşit” kategorileridir. Üretilen metafor sayısı bağlamında bakıldığında en fazla metafor 13 sayı ile “baskı yapan emreden kişi” kategorisinde yer almaktadır. “Seven, koruyan destekleyen kişi” kategorisinde 12 metafor bulunmaktadır. “Bilgi hazinesi” kategorisinde 10, “bin bir çeşit” kategorisinde 9 ve son olarak “eğitimin temel kaynağı” kategorisinde 7 metafor yer almaktadır.

Kategori 1: Seven, koruyan destekleyen kişi: Bu kategoride yer alan metaforlar genel olarak öğretmenleri cana yakın, destekleyici bireyler olarak yansıtmaktadırlar. Katılımcılar öğretmenleri, hayatlarında çok önemli gördükleri anne- baba gibi kavramlarla özdeşleştirerek, onların sevilen, güvenilir bireyler olduklarını vurgulamaktadırlar. Tablo 5'e göre, bu kategori 35 katılımcı (%35,7) ve 12 metafor (%23,5) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *Anne baba (f=15), anne (f=4),*

arkadaş (f=3), melek (f=3), çiçek (f=3), aslan (f=1), bahçıvan (f=1), beyin cerrahı (f=1), böbrek (f=1), çiftçi (f=1), lider (f=1), yaşam koçu (f=1). Aşağıda bu kategoriyi temsil ettiği düşünülen metaforlardan örnekler verilmiştir.

“Öğretmen anneme benzer, çünkü hayatıma yardım eder.” (73,E,7,Ö)

“Öğretmen anne-babamız gibidir, çünkü bizi korur dersleri öğretir” (15,K,5,D)

“Öğretmenler arkadaş gibidir, çünkü bizimle çok fazla ilgilenirler.” (31,E,5,D)

“Öğretmen bahçıvan gibidir, çünkü bitkileri büyütür ve sular.” (47,K,8,D)

“Öğretmen böbreğe benzer, çünkü zararlı öğrencileri(maddeleri) okuldan(vücuttan) atar” (67,K,7,Ö)

“Öğretmen çiftçi gibidir, çünkü ürünler büyüyene kadar gözü gibi bakar.” (3,K,6,D)

“Öğretmen bir çiçeğe benzer, çünkü çok güler yüzlüdür.” (74,E,7,Ö)

Kategori 2: Baskı yapan emreden kişi: Bu kategoride genel olarak öğretmeni olumsuz yansıtan metaforlar yer almaktadır. Katılımcılar tarafından öğretmenlerin baskıcı, öğrencilere söz hakkı tanımayan, onlara sürekli iş yükleyen kimseler oldukları belirtilmektedir. Bu kategori, 23 katılımcı (%23,5) ve 13 metafor (%25,5) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *gardiyan (f=5), kraliçe arı (f=3), ödev veren (f=2), patron (f=2), polis (f=2), komutan (f=2), anti virüs programı (f=1), cadı (f=1), canavar (f=1), işkenceci (f=1), Rus oligarşisi (f=1), robot (f=1), zalim (f=1)*. Aşağıda bu kategoriyi temsil ettiği düşünülen katılımcı ifadeleri örnek olarak verilmiştir.

“Öğretmenler gardiyan gibidir, çünkü özgürlüklerimizi kısıtlar.” (59,K,7,Ö)

“Öğretmenler kraliçe arı gibidir, çünkü hep bir şey istiyorlar biz de çalışıyoruz.” (55,K,6,Ö)

“Öğretmenler ödev verici gibidir, çünkü habire ödev verirler” (87,E,8,Ö)

“Öğretmenler patron gibidir, çünkü onların sözünden çıkmıyoruz” (18,E,8,D)

“Öğretmenler polis gibidir, çünkü öğrencileri yargırlarlar.” (33,K,7,D)

“Öğretmenler komutan gibidir, çünkü bize ne yapıp yapmamamızı söyler.” (24,E,6,D)

“Öğretmenler Rus oligarşisi gibidir, çünkü haksız olanlar bile haklıyız derler.” (56,E,7,Ö)

Kategori 3: Bilgi hazinesi: Bu kategoride yer alan metaforlar öğretmenlerin birincil işlevleri olan bilgi vermeyi ve bireyleri eğitmesini ön plana çıkarmaktadır. Katılımcılar ürettikleri metaforlarla, öğretmenlerin bireyleri aydınlattıklarına vurgu yapmaktadır. Bu kategoride 19 katılımcı (%19,4) ve 10 metafor (%19,6) bulunmaktadır. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *Kitap (f=8), örümcek (f=2), ışık (f=2), ansiklopedi (f=1), bardak (f=1), bilgi kaynağı (f=1), ders veren (f=1), iyi insan (f=1), ipucu (f=1), yazı (f=1)*. Aşağıda bu kategoriyi temsil ettiği düşünülen katılımcı ifadeleri örnek olarak verilmiştir.

“Öğretmenler kitap gibidir, çünkü her şeyi biliyorlar.” (82,E,6,Ö)

“Öğretmenler örümceğe benzer, çünkü bilgi ağları örer.” (68,E,7,Ö)

“Öğretmenler içi dolu bardak gibidir, bardak içindeki bilgileri bize içirir” (88,K,7,Ö)

“Öğretmenler bağırın bilgi kaynaklarına benzer, bazı öğretmenler aynı böyledir.” (81,K,7,Ö)

“Öğretmenler ışık gibidir, çünkü bilgileriyle aydınlatır” (6,K,5,D)

“Öğretmenler iyi insanlara benzer, çünkü bize bir şeyler öğretirler.” (40,E,7,D)

“Öğretmenler ansiklopedi gibidir, çünkü her bilgiyi bilir.” (92,E,5,Ö)

Kategori 4: Eğitimin temel kaynağı: Bu kategoride yer alan metaforlar öğretmenlerin eğitimin vazgeçilmezleri olarak betimlemektedirler. İnsanların hayatlarına önemli katkılar sundukları, özellikle bireylerin bilgi edinimlerindeki rollerinden dolayı, öğretmenler eğitim kurumunun temel kaynağı olarak görülmektedir. Tablo 5'e göre, bu kategori 11 katılımcı (%11,2) ve 7 metafor (%13,7) tarafından temsil edilmektedir. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *Su* ($f=3$), *kalem* ($f=2$), *mum* ($f=2$), *anakart* ($f=1$), *kolon* ($f=1$), *nehir* ($f=1$), *organ* ($f=1$). Aşağıda bu kategoriyi temsil ettiği düşünülen katılımcı ifadeleri örnek olarak verilmiştir.

“Öğretmenler anakarta benzer, çünkü okulun tabanını oluştururlar.” (43,E,6,D)

“Öğretmenler kaleme benzer, çünkü mürekkebi bitse de yazısı kalır.” (65,K,7,Ö)

“Öğretmenler bir binanın direkleri gibidir, çünkü onlar olmazsa okul olmaz.” (5,K,8,D)

“Öğretmen muma benzer, çünkü erir ama etrafına ışık saçar.” (37,K,7,D)

“Öğretmen su gibidir, çünkü bizi büyütür geliştirir.” (71,E,7,Ö)

“Öğretmenler organlara benzer, çünkü vücudun işlevleri ona bağlı.” (4,E,8,D)

Kategori 5: Bin bir çeşit: Bu kategoride yer alan metaforlar daha çok öğretmenlerin farklılıklarını betimlemektedirler. Onların hem olumlu hem de olumsuz taraflarını aynı anda temsil eden imgelerden oluşmaktadır. Katılımcılar, kullandıkları metaforlar ile öğretmenlerin değişken ruh hallerini imgelemektedirler. Bazı öğretmenlerin kimi durumlarda iyi, olumlu, kimi durumlarda ise olumsuz tavırlar sergilediklerini belirtmektedirler. Ayrıca bazı metaforlarla da öğretmenler arasında farklı öğretmenlerin bulunduğu vurgu yapmaktadırlar. Bu kategori 10 katılımcı (%10,2) ve 9 metafor (%17,6) bulunmaktadır. Bu kategorideki metafor imgeleri şunlardır: *Bilgisayar* ($f=2$), *bitki* ($f=1$), *değişken* ($f=1$), *deniz kabuğu* ($f=1$), *hava* ($f=1$), *denklemler* ($f=1$), *gezegen* ($f=1$), *havuç* ($f=1$), *resim defteri* ($f=1$). Aşağıda bu kategoriyi temsil ettiği düşünülen katılımcı ifadeleri örnek olarak verilmiştir.

“Öğretmenler bilgisayar gibidir, çünkü bazen sıkır bazen eğlendirir” (62,E,6,Ö)

“Öğretmenler bitkiler gibidir, çünkü her öğretmen farklıdır.” (25,K,6,D)

“Öğretmenler deniz kabuğu gibidir, çünkü iyisi de var kötüsü de.” (19,K,8,D)

“Öğretmenler denklemlere benzer, çünkü bazen anlamazsın bazen çözersin.” (69,K,7,Ö)

“Öğretmen hava gibidir, çünkü bazen çok yağar acı çektirir, bazen çok iyidir.” (79,K,6,Ö)

“Öğretmenler havuç gibidir, çünkü kızsalar da sevgi vardır.” (66,K,6,Ö)

“Öğretmenler resim defteri gibidir, çünkü hepsi farklıdır.” (41,K,6,D)

3.4. Öğretmene İlişkin Kavramsal Kategorilerin Cinsiyet Ve Okul Türü Bağlamında Karşılaştırılması

Cinsiyete göre farklılıklar: Katılımcıların öğretmene ilişkin ürettikleri metaforları kapsayan kavramsal kategorilerin, katılımcıların cinsiyetleri ile ilişkisine dair yapılan ki- kare testi sonuçları Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6.

Öğretmene İlişkin Kavramsal Kategorilerin Öğrencilerin Cinsiyetleri Bakımından Karşılaştırılması

Kavramsal kategori	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Baskı yapan emreden kişi	9	19,1	14	27,5
Bilgi hazinesi	7	14,9	12	23,5
Bin bir çeşit	7	14,9	3	5,9
Eğitimin temel kaynağı	4	8,5	7	13,7
Seven, koruyan destekleyen kişi	20	42,6	15	29,5

$\chi^2 = 5,381, df=4, p =.858, p > .05$

Tablo 6 incelendiğinde, kız ve erkek öğrencilerin öğretmen kavramına ilişkin ürettikleri metaforların oluşturduğu kavramsal kategoriler arasında görülen farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2 = 9,953, p >.05$).

Öğrencilerin Devam Ettikleri Okul Türüne Göre Farklılıklar: Katılımcıların öğretmene ilişkin ürettikleri metaforları kapsayan kavramsal kategorilerin, katılımcıların devam ettikleri okul türü (devlet-özel) ile ilişkisine dair yapılan ki- kare testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7.

Öğretmene İlişkin Kavramsal Kategorilerin Öğrencilerin Okulları Bakımından Karşılaştırılması

Kavramsal kategori	Devlet		Özel	
	f	%	f	%
Baskı yapan emreden kişi	10	20,8	13	26,0
Bilgi hazinesi	9	18,8	10	20,0
Bin bir çeşit	3	6,2	7	14,0
Eğitimin temel kaynağı	7	14,6	4	8,0
Seven, koruyan destekleyen kişi	19	39,6	16	32,0

$\chi^2 = 3,080, df=4, p=.545, p >.05$

Tablo 7’ e göre, devlet ve özel okula devam eden katılımcıların öğretmen kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar birbirlerinden anlamlı şekilde farklılık göstermemektedir ($\chi^2 = 1,319, p >.05$).

4.TARTIŞMA

Bu çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmene ilişkin algılarının metafor analizi yöntemiyle incelenmesi amaçlanmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin okul ile ilgili ürettikleri metaforların 5 farklı kavramsal kategoride toplandığı

görülmüştür. Bu kategorilerin dağılımına bakıldığında, en fazla %28,9 ile huzur veren koruyucu bir ortamda toplandığı görülmektedir. Diğer kategorilerin dağılımı ise sırasıyla baskıcı, şekillendirici bir ortam (%23,7), bilgilendirici, öğretici bir ortam (%20,6), gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam (%14,4) ve paradoksal bir ortam (%12,4) şeklindedir. Bu dağılıma göre üstün yetenekli öğrenciler, okula ilişkin algılarını birden fazla kavramla açıkladıkları görülmüştür. Üretilen metaforların farklı olması üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmen deneyimlerinin ve algılarının farklı olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Üstün yetenekli öğrencilerin kategorilerine bakıldığında olumlu kategorilerin (huzur veren koruyucu bir ortam, bilgilendirici ve öğretici bir ortam) olumsuz kategoriye göre (baskıcı ve şekillendirici bir ortam) daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Bu bulguları destekler şekilde Feldhusen ve Kroll (1991), üstün yetenekli çocukların okullarında sıkılmasına rağmen üstün yetenekli olmayan akranlarına göre okulu daha fazla sevdiklerini bulmuştur. Yine Karnes ve Whorton (1988) üstün yeteneklilerin okuldaki kendi performanslarına ve deneyimlerine karşı olumlu tutuma sahip olduklarını ortaya koymuştur. Üstün yetenekli çocukların okula karşı olumlu tutumlarının olması olumlu kategorilerinin fazla olmasına yol açmış olabilir. Buna karşın üstün yeteneklilerin sorgulama becerileri ve yaratıcı düşünme özellikleri okulu baskıcı ve şekillendirici ortama benzetmelerine katkı sağlamış olabilir.

Araştırmada üstün yeteneklilerin ürettiği metaforlara bakıldığında ev metaforu 17 farklı katılımcı tarafından en fazla üretilen metafor olmuştur. Yine benzer anlama gelebilecek yuva metaforu da 6 katılımcı tarafından üretilmiştir. Olumsuz bir metafor olan hapisane ise 8 farklı katılımcı tarafından belirtilmiştir. Araştırma sonuçları normal popülasyonla yapılan metaforik araştırmaların sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir. Örneğin Cerit (2006), beşinci sınıf öğrencileriyle yaptığı çalışmada okulun “bilgi ve aydınlanma yeri”, “büyüme ve olgunlaşma yeri”, “değişme ve ilerleme yeri”, “aile” ve “takım” olduğunu vurgulayan metaforlar bütün katılımcılar tarafından kabul gördüğünü ortaya koymuştur. Yine Balcı, (1999) öğrencilerin okula ilişkin bakım, bilgi aktarımı, gençlerin yetiştirilmeleri gibi metaforların olduğunu bulmuştur. Gentry, Gable ve Springer (2000) üstün yetenekli öğrenciler ile akranlarının sınıf etkinlikleri konusunda benzer görüşlere sahip olduğunu göstermiştir. Üstün yetenekli olan ve olmayan öğrenciler arasındaki okul ile ilgili metaforlar da benzerlik bulunmaktadır.

Öğretmenlerle ilgili kavramsal kategorilere dağılımına bakıldığında, en fazla seven, koruyan destekleyen kişi kategorisinde (%35,7) toplandığı görülmektedir. Sırasıyla baskı yapan emreden kişi (%23,5), bilgi hazinesi (19,4), eğitimin temel kaynağı (%11,2) ve bin bir çeşit (%10,2) kategorileri gelmektedir. En fazla üretilen metaforlar arasında anne baba(15), kitap(8) ve gardiyan (5) bulunmaktadır. Kültümüzde anne-baba gibi öğretmen metaforu popüler bir metafor olarak kullanılır (Çelikten, 2006). Kültümüzdeki bu yaygın kullanımdan kavramsal kategoriler bağlamında üstün yetenekli çocukların da etkilendiği görülmektedir. Aynı zamanda en fazla kullanılan anne-baba(15) metaforunun kullanılması da bu düşünceyi desteklemektedir. Okul metaforlarına benzer şekilde öğretmenlerle ilgili kavramsal kategorilere bakıldığında olumlu kategorilerin daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum üstün yetenekli çocukların öğretmen algılarının olumlu olduğunu akla getirilebilir. Baskı yapan emreden kişi olumsuz kategorisinin fazla çıkması öğretmenlerin üstün yetenekli çocukların akademik, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayamamalarından kaynaklanmış olabilir. Yine üstün yetenekli öğrencilerin metaforları ile genel popülasyonun ürettiği metaforlar arasında da benzerlikler bulunmaktadır. Örneğin Cerit (2008), öğretmen kavramına ilişkin metaforlar kullanılarak analiz ettiği araştırmasında, öğretmenin bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, anne/baba, arkadaş, rehber ve çevresini aydınlatan kişi metaforlarını bulmuştur.

Araştırma sonucuna göre üstün yetenekli öğrencilerin ürettikleri okul metaforlarıyla öğretmen metaforu arasında paralellik bulunmaktadır. Örneğin okul kategorisinde huzur veren koruyucu bir ortam varken öğretmen kategorisinde benzer şekilde seven, koruyan destekleyen kişi bulunmaktadır. Olumsuz kategori olan okul metaforları arasında baskıcı, şekillendirici bir ortam kategorisi bulunurken öğretmen için baskı yapan emreden kişi kategorisi ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre üstün yetenekli çocuklar okul ve öğretmeni birlikte değerlendirme eğilimi göstermektedir.

Kız ve erkek öğrencilerin okul kavramına ilişkin ürettikleri metaforların oluşturduğu kavramsal kategoriler arasında görülen farklılıklar anlamlı bulunmuştur. Kız öğrencilerin gelişim, dönüşümün olduğu sosyal bir ortam ve paradoksal ortam kategorilerinde erkek öğrencilerden daha fazla metafor ürettikleri görülmektedir. Erkek öğrencilerin ise baskıcı şekillendirici bir ortam, bilgilendirici öğretici bir ortam ve huzur veren koruyucu bir ortam kategorilerinde daha fazla metafor ürettikleri görülmektedir. Bu sonuçlardan üstün yetenekli kız ve erkek öğrencilerin okulla ilgili algılarının farklı olabileceği görülmektedir. Kız öğrencilerde gelişim ve dönüşüm kategorilerin yüksek olması üstün yetenekli kız öğrencilerin toplumsal cinsiyete karşı daha fazla direnç göstermelerinden kaynaklanmış olabilir. Bir tarafta toplum tarafından empoze edilmeye çalışılan değerler kümesi diğer taraftan da kendi düşünceleri

üstün yetenekli kız öğrencilerin okulla ilgili ikilem yaşamalarına yol açmış olabilir. Üstün yetenekli erkek çocuklar üstün yetenekli olmayan akranlarına benzerlik göstermektedir. Çünkü Özdemir (2012) üstün yetenekli olmayan öğrencilerle yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin, okulu, kız öğrencilere göre daha fazla baskı yeri olarak algıladığı görülmüştür.

Öğrencilerin öğretmen kavramıyla ilgili ürettikleri kategorilerde anlamlı cinsiyet farklılığına rastlanmamıştır. Benzer şekilde üstün yetenekli öğrencilerin devam ettikleri okul türüne göre de okul ve öğretmen metafor kategorileri farklılık göstermemektedir. Araştırmacılar üstün yetenekli öğrencilerin diğer akranlarına göre daha fazla akademik içsel motivasyona sahip olduğunu ortaya koymuştur (Csikszentmihalyi, Rathunde & Whalen, 1993; Gottfried & Gottfried, 1996; Olszewski-Kubilius, Kulieke & Krasney, 1988). Yine üstün yeteneklilerin, üstün oldukları alanda akademik öz benlik ve öz yeterliliklerin yüksek olma eğilimi bulunmaktadır (Clinkenbeard, 2012; McCoach & Siegle, 2003). Okul türünün farklı olmasına rağmen algılarda farklılık çıkmamasına üstün yeteneklilerin yüksek akademik içsel motivasyonları, öz-benlikleri ve öz yeterlilikleri yol açmış olabilir.

Bu çalışmada üstün yetenekli öğrencilerin yaşamların belirleyici olabilecek okul ve öğretmen algısının incelenmesi amaçlanmıştır. Üstün yetenekli öğrencilerin potansiyellerini gerçekleştirme adına olumlu okul ve öğretmen algısı önemlidir. Bundan dolayı bu öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek okul ortamlarının oluşturulması bir gerekliliktir.

Araştırma, üstün yeteneklilerin eğitimine ışık tutacak sonuçlar ortaya koymasına rağmen bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle araştırmaya katılan üstün yetenekli öğrenciler okul sonrası Bilim Sanat Merkezinden üstün yeteneklilere uygun eğitim desteği almaktadır. Herhangi bir özel eğitim desteği almayan üstün yetenekli çocuklarında dahil olduğu bir çalışma okul ve öğretmene ilişkin metafor çalışmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca soyut, karmaşık ve çok boyutlu bir olgunun açıklanabilmesi bir tek metaforla mümkün olmayabilir (Saban, 2008). Çalışmada okul ve öğretmen kavramı metafor analizinin doğası gereği bir tek boyuta indirgenerek açıklanmıştır. Bundan dolayı metafor çalışmalarında farklı metot ve tekniklerin kullanılması faydalı olacaktır. Ayrıca Tortop, (2013), metaforların bir değerlendirme aracı olması durumunu tartışmaya açmıştır. Metaforlar kullanılarak üstün yetenekli öğrencilere yönelik programların etkililiğinin değerlendirmesi ile ilgili yapılacak çalışmalar da üstün yetenekliler eğitimi alanına katkı sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Archambault, F. X., Westberg, K. L., Brown, S. W., Hallmark, B. W., Zhang, W., & Emmons, C. L. (1993). Classroom practices used with gifted third and fourth grade students. *Journal for the Education of the Gifted*, 16, 103-119.
- Arıkan, E.E., & Ünal, H. (2015). Gifted students' metaphor images about mathematics. *Educational Research and Reviews*, 10(7), 901-906.
- Balci, A. (1999). *Metaphorical images of school: school perceptions of students, teachers and parents from four selected schools in Ankara*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Baker, J. A., Bridger, R., & Evans, K. (1998). Models of underachievement among gifted preadolescents: The role of personal, family, and school factors. *Gifted Child Quarterly*, 42, 5-15.
- Benbow, C. P., & Stanley, J. C. (1996). Inequity in equity: How "equity" can lead to inequity for high-potential students. *Psychology, Public Policy, and Law*, 2, 249-292.
- Ben-Peretz, M., Mendelson, N., & Kron, F. W. (2003). How teachers in different educational context view their roles. *Teaching and Teacher Education*, 19(2), 277-290.
- Betts, J. R., Zau, A. C., & Rice, L. A. (2003). *New insights into school and classroom factors affecting student achievement*. San Francisco: Public Policy Institute of California.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (Onüçüncü baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cerit, Y. (2006). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 669-699.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.

- Collins, J. (2001). *The education of gifted children: Inquiry into the education of gifted children*. Canberra, ACT: Senate Employment, Workplace Relations, Small Business and Education References Committee.
- Colangelo, N., Assouline, S.G., & Gross, M.U.M. (2004). *A Nation deceived: How schools hold back America's brightest students (V.II.)*. Iowa City: University of Iowa.
- Clark, B. (2008). *Growing Up Gifted (7th Ed.)*. New York: Merrill.
- Clinkenbeard, P. R. (2012). Motivation and gifted students: Implications of theory and research. *Psychology in the Schools*, 49(7), 622-630
- Cramond, B., & Martin, C. E. (1987). Inservice and preservice teachers' attitudes toward the academically brilliant. *Gifted Child Quarterly*, 31, 15-19.
- Croft, L. J. (2003). Teachers of the gifted: Gifted teachers. In N. Colangelo & G. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (3rd ed., pp. 558-571). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Csikszentmihalyi, M., Rathunde, K., & Whalen, S. (1993). *Talented teenagers: The roots of success and failure*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Çuhadar, A. & Sarı, M. (2007, Haziran). Göç yollarında eğitim: İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okula ilişkin algılarının göç bağlamında değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulan bildiri, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Demir, C. E. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perception of school: A cross cultural analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13(2), 89-107.
- Dönmez, Ö. (2008). *Türk eğitim sisteminde kullanılan yönetici metaforları (Kayseri ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Eder, F. (1989). Das Schul- und Klassenklima in der Wahrnehmung hochleistungsdiesponierter Schüler [The school and classroom climate as perceived by highly gifted students]. *Zeitschrift für Pädagogische Psychologie*, 3, 109-122.
- Feldhusen, J. F., & Kroll, M. D. (1991). Boredom or challenge for the academically talented in school. *Gifted Education International*, 7, 80-81.
- Gallagher, J., Harradine, C.C., & Coleman, M.R. (1997). Challenge or boredom? Gifted students' views on their schooling. *Roeper Review*, 19(3), 132-136.
- Gentry, M., Gable, R.K., & Springer, P. (2000). Gifted and nongifted middle school students: Are their attitudes toward school different as measured by the new affective instrument, My Class Activities. . ? *Journal of the Education of the Gifted*, 24, 74-96.
- Gottfried, A. E., & Gottfried, A. W. (1996). A longitudinal study of academic intrinsic motivation in intellectually gifted children: Childhood through early adolescence. *Gifted Child Quarterly*, 40, 179 - 183.
- Olszewski-Kubilius, P. M., Kulieke, M. J., & Krasney, N. (1988). Personality dimensions of gifted adolescents: A review of the empirical literature. *Gifted Child Quarterly*, 32, 347 - 52.
- Inbar, D. E. (1996). The free educational prison: Metaphors and Images. *Educational Research*, 38 (1), 77-92.
- Kanevsky, L., & Keighley, T. (2003). To produce or not to produce? Understanding boredom and the honor in underachievement. *Roeper Review*, 26, 20-28.
- Karnes, F. A., & Whorton, K. E. (1988). Attitudes of intellectually gifted youth toward school. *Roeper Review*, 10, 173-175.
- Kaya, F., Erdoğan, R., & Çağlayan, Y. (2014). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin okul yaşam kaliteleri ve arkadaşlık ilişkilerinin karşılaştırılması. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 4(2), 107-125.
- Kunkel, M. A., Chapa, B., Patterson, G., & Walling, D. D. (1992). Experiences of giftedness: "Eight Great Gripes" six years later. *Roeper Review*, 15, 10-14.
- Kunt, K., & Tortop, H. S. (2013). Türkiye'deki üstün yetenekli öğrencilerin bilim ve sanat merkezlerine ilişkin metaforik algıları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 117-127.
- Larson, R. W., & Richards, M. H. (1991). Boredom in the middle school years: Blaming schools versus blaming students. *American Journal of Education*, 99, 418-443.

- Levent, F. (2011). *Üstün yetenekli çocukların hakları*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175.
- Maker, C., & Nielson, A. (1995). *Teaching models in education of the gifted* (2nd ed.). Austin, TX: Pro-Ed.
- McCall R. B., Evahn, C., & Kratzer, L. (1992). *High school underachievers: What do they achieve as adults?* Newbury Park, CA: Sage.
- McCoach, D. B., & Siegle, D. (2003). Factors that differentiate underachieving gifted students from high-achieving gifted students. *Gifted Child Quarterly*, 47, 144 – 154.
- MEB. (2007). “*Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi*”, Tebliğler Dergisi, 2593.
- Megay-Nespoli, K. (2001). Beliefs and attitudes of novice teachers regarding instruction of academically talented learners. *Roeper Review*, 23(3), 178-182.
- Mertol, H., Dođdu, M., & Yılar, B. (2013). Üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 176-183.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nalçacı, A., & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(1), 239-258.
- Ocak, G., & Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 293-310.
- Özdemir, M. (2012). Lise öğrencilerinin metaforik okul algılarının çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 96-109.
- Özdemir, M. ve Kalaycı, H. (2013). Okul bağlılığı ve metaforik okul algısı üzerine bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2125-2137.
- Plucker, J. A., & McIntire, J. (1996). Academic survivability in high-potential, middle school students. *Gifted Child Quarterly*, 40, 7-14.
- Plucker, J. A., Robinson, N. M., Greenspon, T. S., Feldhusen, J. F., McCoach, D. B., & Subotnik, R. E. (2004). It's not how the pond makes you feel, but rather how high you can jump. *American Psychologist*, 59, 268-269.
- Rimm, S. (1995). *Why bright kids get poor grades and what you can do about it*. New York: Crown.
- Roznowski, M., Reith, J., & Hong, S. (2000). A further look at youth intellectual giftedness and its correlates: Values, interests, performance and behaviour. *Intelligence*, 28, 87-113.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetim*, 14(55), 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2007). Prospective teachers' conceptions of teaching and learning revealed through metaphor analysis. *Learning and Instruction*, 17(2), 123-139.
- Sisk, D. A. (1988). The bored and disinterested gifted child: Going through school lockstep. *Journal for the Education of the Gifted*, 11, 5-18.
- Taşdemir, A. & Taşdemir, M. (2011). *Öğretmenlik ve öğretim süreci üzerine öğretmen metaforları*. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 785-794. Antalya-Turkey.
- Taymaz, H. (2009). *Okul yönetimi* (9. basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Toker-Gökçe, A., & Bülbül, T. (2014). Okul bir insan bedenidir: meslek lisesi öğrencilerinin okul algılarına yönelik bir metafor çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4, 63-88.

- Tomlinson, C. A., Tomchin, E. M., Callahan, C. M., Adams, C. M., Pizzat-Tinnin, P., Cunningham, C. M., Moore, B.; Lutz, L., Roberson, C., Eiss, N.; Landrum, M.; Hunsaker, S.; Imbeau, M. (1994). Practices of preservice teachers related to gifted and other academically diverse learners. *Gifted Child Quarterly*, 38(3), 106-114.
- Tortop H.S. (2013) Öğretmen adaylarının üniversite hocası hakkındaki metaforları ve bir değerlendirme aracı olarak metafor. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3 (2), 153-160
- VanTassel-Baska, J., & Stambaugh, T. (2006). *Comprehensive curriculum for gifted learners* (3rd ed.). Boston: Pearson, Allyn, & Bacon.
- Van Tassel-Baska, J., & Olszewski-Kubilius, P. (1989). *Patterns of influence on gifted learners*. New York: Teachers College, Columbia University.
- Westberg, K. L., Archambault, F. X., Jr., Dobyms, S. M., & Salvin, T. (1993). *An observational study of instructional and curricular practices used with gifted and talented students in regular classrooms (Research Monograph 93104)*. Storrs: University of Connecticut, The National Research Center on the Gifted and Talented.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Basım) Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.